

Sygn. akt IV CSK 384/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa T. F.
przeciwko [...] "B." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji
w O.
przy udziale nadzorcy sądowego M. G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Tak ujęta instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla.

Sąd Apelacyjny uznając w zaskarżonym wyroku z dnia 29 grudnia 2017 r. za zasadne żądanie powoda wobec strony pozwanej o zapłatę kwoty 371.710,92 zł z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane na zlecenie strony pozwanej w charakterze jej podwykonawcy wyjaśnił, że uwzględnieniu powództwa nie stało na przeszkodzie to, że umowa strony pozwanej z powodem jako podwykonawcą nie była zawarta w formie pisemnej, gdyż rygor nieważności zastrzeżony w art. 647¹ § 4 k.c. (w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r.) odnosi się tylko do stosunku pomiędzy inwestorem a podwykonawcą. Oprócz tego Sąd Apelacyjny zaznaczył, że nawet ewentualna nieważność łączącej strony umowy nie czyniła bezzasadnym żądania powoda, gdyż zgromadzone w sprawie dowody pozwalały uwzględnić to żądanie także na podstawie art. 405 i nast. k.c.

Strona pozwana zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c., art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 496 k.p.c. w zw. z art. 485 § 1 i § 2a k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c., art. 647¹ § 2 k.c. w zw. z art. 647¹ § 4 k.c. i art. 73 § 1 k.c. w różnych układach i powiązaniach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona pozwana powołała się na przesłanki, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c.

Wskazała, że na etapie postępowania apelacyjnego doszło do istotnego naruszenia przepisów procesowych, co skutkowało pozbawieniem jej realnej możliwości obrony swych praw.

W ocenie strony pozwanej w sprawie występuje także potrzeba wykładni art. 647¹ § 2 i § 4 k.c. (w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r.) w kontekście tego, czy niezachowanie formy pisemnej wymaganej dla umowy o roboty budowlane zawieranej pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą skutkuje nieważnością tej umowy.

Strona pozwana podniosła także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na brak podstaw do utrzymania w mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut nieważności postępowania apelacyjnego nie znajduje potwierdzenia. Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przewidziane w art. 379 pkt 5 k.p.c. pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub uchybień strony przeciwnej nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części, a skutki tych wadliwości i uchybień nie mogły być usunięte na następnej rozprawie przed wydaniem wyroku w danej instancji. Chodzi zatem o rzeczywiste pozbawienie możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 350/16, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 590/17), a w sprawie taka sytuacja niewątpliwie nie wystąpiła.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów) zależy od wykazania, że treść wskazanych w skardze przepisów prawa nie została dostatecznie wyjaśniona w dotychczasowym orzecnictwie lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni tych przepisów, a przy tym dokonanie postulowanej wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca

2007 r., II CSK 84/07, 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, i 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09).

Niewątpliwie zastrzeżony w art. 647¹ § 4 k.c. w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r. dla umowy między wykonawcą a podwykonawcą wymóg formy pisemnej pod rygorem nieważności wywoływał istotne problemy, i za wysoce dyskusyjną mogła być uznana także próba rozwiązania tych problemów przez wykładnię zawartą w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2015 r., I Aca 208/51, do której nawiązał Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku. Mimo to nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej strony pozwanej do rozpoznania ze względu na wskazaną przez nią w skardze potrzebę wykładni art. 647¹ § 2 i § 4 k.c. Są dwie tego przyczyny. Artykuł 647¹ § 4 k.c. w brzmieniu stwarzającym wspomniane istotne problemy już nie obowiązuje, a ponadto, nie tylko on został powołany jako podstawa rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Apelacyjny. Zgromadzone w sprawie dowody pozwalają uwzględnić dochodzone roszczenie także na podstawie art. 405 i nast. k.c. Wybór i zastosowanie właściwej podstawy prawnej rozstrzygnięcia - tj. adekwatnej do zgłoszonego przez powoda żądania i przytoczonych przez niego na poparcie tego żądania faktów - należy do sądu. W świetle art. 187 § 1 k.p.c. i art. 321 § 1 k.p.c. nie ulega wątpliwości, że powód nie ma obowiązku powoływania podstawy prawnej swego żądania (*da mihi factum, dabo tibi ius*), a jeśli to uczyni to sąd nie jest związany powołaną podstawą prawną (*iura novit curia*). Przyjęcie przez sąd innej podstawy prawnej niż wskazana przez powoda nie stanowi wyjścia poza granice żądania i nie narusza art. 321 § 1 k.p.c. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 181/12, 27 kwietnia 2016 r., II CSK 324/15, i 8 września 2016 r., II CSK 750/150).

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienia przepisom prawa. Według utrwalonej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego

zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Przytoczone okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06).

Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zgodnie z art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265).